

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№5 (3)

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB®
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

OpenAIRE

Road

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

BASE

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Crossref

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2026

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

*Elektron nashr. 2026-yil, may.
3-qism*

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golischeva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxonovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoirazimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

EKOLOGIK BARQARORLIKNI TA'MINLASHGA QARATILGAN HAYOTIY TASHABBUSLAR	12
Muxiddin Kalonov	
O'ZBEKISTONDA NAQDSIZ TO'LOVLAR ULUSHINING OSHISHI VA PUL MASSASI NAZORATI SAMARADORLIGIGA TA'SIRI	28
Pardayev G'ayrat Jabbor o'g'li	
BUXGALTERIYA HISOBINING PAYDO BO'lishi VA RIVOJLANISHI HISOB SIYOSATINING SHAKLLANISHIDA ASOS SIFATIDA	34
Abduvaxidov Farxod Tuychiyevich	
O'ZBEKISTON AUDITORLIK TASHKILOTLARIDA ICHKI SIFAT NAZORATI STANDARTLARINI RISKKA YO'NALTIRILGAN YONDASHUV ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	41
Bobonarova Kamola	
SANOAT KORXONALARINING INVESTITSION-INNOVATSION FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI	47
Azizova Habiba Arslonovna	
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARIGA RAQAMLI DAVLAT XIZMATLARINI KO'RSATISHNING NAZARIY YONDASHUVLARI	56
Yusupova Dilbar Mirabidovna	
KARBOHOVIE KREDITI V AGRAHOM SEKTOPE KAK INSTRUMENT RAZVITIYA ZELENOY EKONOMIKI UZBEKISTANA	61
Abdullaeva Zaynab Ruslanovna	
BUXORO ZINDONI VA BOLO HOVUZ ANSAMBLI MISOLIDA TARIXIY OBIDALARNING BARQAROR TURISTIK SIG'IMI TAHLILI	66
Shodiyeva Moxichehra Shokir qizi, Qilichov Muhridin Husniddin o'g'li	
SOLIQ TIZIMIDA SOLIQ RISKINI BAHOLASH USLUBIYOTI	73
Ravshanjon Azimovich	
O'ZBEKISTONDA UMUMIY O'RTA TA'LIM TIZIMI: RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA BUXORO VILOYATI TAHLILI	80
Davidxodjayev Oybek Obidovich	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSION KREDITLASHLASHNING AMALDAGI HOLATI VA ISTIQBOLLARI	85
Abdurashidova Mohidil Qodir qizi, Karimova A.	
IQTISODIYOTNI TRANSFORMATSIYALASH SHAROITIDA DXSH ASOSIDA FAOLIYAT YURITAYOTGAN TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI MOLIVAVIY QO'LLAB-QUVVATLASHNI BAHOLASH USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH MUAMMOLARI	91
Toxirov Jaxongir Maxmudjon o'g'li	
SURXONDARYO VILOYATIDA UY-JOY QURILISHI VA IPOTEKA KREDITLASHNING O'ZARO BOG'LIQLIGI	96
Turopova Nigora Xolmurod qizi, Safarova Dilrabo Baxriddin qizi	
ESG INTEGRATION AND GREEN FINANCIAL ANALYSIS: A NEW METHODOLOGICAL APPROACH TO CORPORATE FINANCIAL SUSTAINABILITY	100
Erkin Temirovich Shodiev	
THE CURRENT STATE OF DIGITALIZATION OF TOURISM IN UZBEKISTAN AND PROSPECTS FOR ITS DEVELOPMENT	105
Bekmurodov Bakhtiyor Farkhodovich	
TA'LIM MUASSASALARINI MOLIVALASHTIRISHDA OPTIMALLASHTIRISH ZARURATI VA YO'NALISHLARI	113
Umarov Avzaljon Yodgorali o'g'li	

AHOLI ISTE'MOL MADANIYATI VA MILLIY IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI	118
Rustamov Sheraz Oblokulovich	
ISHLAB CHIQUARISH OMILLARINING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI: KOBБ-DOUGLAS MODEL	
ASOSIDA EKONOMETRIK TAHLIL	123
Maxmudov Sobir Xudoyberdiyevich	
BARQAROR SHAHARSOZLIK RIVOJLANISHIGA ERISHISHDA QATTIQ CHIQUINDILARNI KOMPLEKS	
BOSHQARISH	129
Firas Halawani, Feruza Insavaliyeva	
СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ РЕАЛИЗАЦИИ НА НАЦИОНАЛЬНОМ УРОВНЕ КЛЮЧЕВЫХ	
МЕЖДУНАРОДНЫХ ЭКОЛОГИЧЕСКИХ СОГЛАШЕНИЙ, СВЯЗАННЫХ С ТРАНСГРАНИЧНЫМ	
ЗАГРЯЗНЕНИЕМ, В УЗБЕКИСТАНЕ И СОСЕДНИХ СТРАНАХ.....	139
Шафикова Луиза, Ойбек Камилов	
ЦИФРОВАЯ ЭКОНОМИКА УЗБЕКИСТАНА: ОЦЕНКА ТЕКУЩЕГО УРОВНЯ И ПОТЕНЦИАЛА	
РОСТА	150
Омонтурдиева Диёра	
YER VA SUV RESURLARINI INTEGRATSIYALASHGAN BOSHQARISHDA DRONLARDAN	
FOYDALANISH.....	155
Matkarimov Mansur	
YASHIL INVESTITSIYALAR BOZORI MEKANIZMINING DASTAKLARI	161
Ziyodullayeva Gulasal Akmal qizi	
СТРАТЕГИЯ ПРИВЛЕЧЕНИЯ И УДЕРЖАНИЯ ПЕРСОНАЛА ПОСРЕДСТВОМ HR-БРЕНДИНГА:	
ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ И ПРАКТИКА РЕАЛИЗАЦИИ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	167
Дониерова Фотимабону Алишер кизи	
KAMBAG'ALLIKNI MONETAR VA KO'P O'LCHOVLI BAHOLASH METODOLOGIYASI ASOSIDA	
IQTISODIY O'SISH STRATEGIYALARINI KONSEPTUAL TAKOMILLASHTIRISH	173
Sotiboldiyev Asadbek Hasan o'g'li	
QURILISH SANOATIDA RESURS TEJAMKOR ISHLAB CHIQUARISH TIZIMINI RIVOJLANTIRISHNING	
USTUVOR YO'NALISHLARI.....	179
Utbasarov Doniyorjon Baxtiyorovich	
KICHIK BIZNESDA XIZMATLAR SOHASINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA	
RIVOJLANTIRISHNING AHAMIYATI.....	188
Raximov Zafar Komilovich, Mamatazimov Jaloliddin Sherzod o'g'li	
MANAGING DIGITAL TRANSFORMATION IN PRIMARY HEALTHCARE: A SYSTEMATIC	
LITERATURE REVIEW	192
Ashurova Sitora Xusnitdin qizi	
МЕЖДУНАРОДНЫЕ ПРАВОВЫЕ ПРОБЕЛЫ В УПРАВЛЕНИИ ТРАНСГРАНИЧНЫМ	
ЗАГРЯЗНЕНИЕМ ВОД В ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ	197
Тиллахуджаев Аббосхон, Дилфуза Шакирова, Мухамедалиева Сайёра, Ойбек Камилов	
JAHON ME'MORIY MEROSIDAN TURIZMDA FOYDALANISH: DOLZARB MUAMMOLAR,	
ZAMONAVIY YECHIMLAR VA ISTIQBOLLI TAKLIFLAR.....	208
Qilichov Muhiddin Husniddin o'g'li	
IMPROVING SALES PROMOTION STRATEGIES FOR UZBEK EXPORTERS IN DEVELOPING	
FOREIGN MARKETS.....	217
Aziz Kurbanovich Abdullaev, Rustamova Madina Baxrom qizi	
ENVIRONMENTAL DEGRADATION AND CARBON EMISSION: INTERCONNECTED LINKS WITH	
ECONOMIC GROWTH IN POST-SOVIET.....	222
Rajabova Malika Nuriddin qizi	
NATIJAGA YO'NALTIRILGAN BUDJETLASHTIRISHGA OID ILMIY QARASHLAR	
VA YONDASHUVLAR	230
Qosimova Gulyar Axmatovna	

ТРАНСГРАНИЧНЫЕ ФАКТОРЫ РАЗВИТИЯ РЕГИОНАЛЬНОГО ТУРИЗМА НА ПРИМЕРЕ РЕСПУБЛИКИ КАРАКАЛПАКСТАН.....	236
Наурызбаев Алиакбар Рустамович	
ВЗАИМОСВЯЗЬ УРОВНЯ ЖИЗНИ И ИНДЕКСА ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ В УСЛОВИЯХ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ	239
Усманова Зумрад Исламовна	
KIMYO SANOAT KORXONALARINING INNOVATSION FAOLIYATINI MOLIYALASHTIRISHNI YANADA TAKOMILLASHTIRISH CHORALARI	242
Muxammadiyeva Munira Zaynabuddinovna	
QISHLOQ UY-JOY QURILISHIDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK MEKANIZMLARINING AHAMIYATI	248
Xannarov Komiljon Karimovich	
TIBBIYOT MUASSASALARI FAOLIYATINI MUVOFIQLASHTIRISH VA VAZIFALAR TAQSIMOTI TAMOIYILLARI	253
Saidov Suhrob Shodmonovich	
HUDUDIIY IQTISODIY INTEGRATSIYA RIVOJLANISHINING XORIJIY TAJRIBASI VA MARKAZIY OSIYO MAMLAKATLARI UCHUN AHAMIYATI.....	257
Akbarova Kamola Akmaljonovna	
MOLIYAVIY TAHLIL AXBOROT BAZASINING KORXONA RAQOBATBARDOSHLIGIGA TA'SIRI	263
Karimov Eminjon Gapardjonovich	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA INVESTITSİYALAR SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING ZAMONAVIY MEKANIZMLARI	270
Shermatov Axror Abdixakimovich	
QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARIDAN SAMARALI FOYDALANISH VA ENERGIYA SAQLASH TIZIMLARINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	275
Ergash Bobobekov	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA TIJORAT BANKLARIDA ISLOM MOLIYASINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	281
Yo'ldoshev Jamshid Nu'monovich	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARINI SAMARALI RIVOJLANTIRISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	285
Qurbonova Rahima Jamshedovna	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA YANGI ISH O'RINLARINI SHAKLLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	290
Ibroximova Nafosat Abdusattor qizi	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA QAYTA ISHLASHNING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI: MUAMMOLAR VA ISTIQBOLLAR.....	297
Raximov Zikrullo Soyibjon o'g'li	
RAQAMLI MUHITDA REKREATSION XIZMATLAR MARKETINGINI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI	302
Usmanova Zumrad Islamovna	
WAYS TO IMPROVE THE QUALITY OF EDUCATIONAL SERVICES IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS	306
Iskhakova Sarvar Ayubovna, Amriyeva Shahzoda Shukhratovna	
BARQAROR TURIZMGA ERISHISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI	312
Baxtiyorov Javlon Fazliddin o'g'li	
MEVA MAHSULOTLARINI QAYTA ISHLASH KORXONALARIDA IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISHNING ZAMONAVIY TIZIMI	316
Yusufova Laylo G'ayrat qizi	

AHOLISI ZICH JOYLASHGAN HUDUDLARDA QISHLOQ JOYLARINING BARQAROR RIVOJLANISHI: NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLAR.....	325
Yusufjonov Jahongir Ilxomjon o'g'li	
СТРАТЕГИЧЕСКОЕ МЫШЛЕНИЕ В ФИЛОСОФИИ СТОИЦИЗМА И СОВРЕМЕННОЙ ТЕОРИИ СТРАТЕГИИ: СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ ВЗГЛЯДОВ МАРКА АВРЕЛИЯ И КОНЦЕПЦИИ СТРАТЕГИРОВАНИЯ ВЛАДИМИРА Л. КВИНТА.....	329
Норкулов Суннатбек Алишерович	
O'ZBEKISTONDA OLIY TA'LIM MUASSASALARINI MOLIYALASHTIRISHNI TAKOMILLASHTIRISH.....	335
Kurbanov Baxodir Negmatullayevich	
MAMLAKATIMIZDA INVESTITSİYALAR SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA QULAY BIZNES MUHITINING TA'SIRI.....	341
Vahidova Gulhayyo Arzi qizi	
O'ZBEKISTONDA KICHIK VA O'RTA BIZNESNI BANK KREDITLARI BILAN TA'MINLASHNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI.....	347
Raxmanova Ilmira Rustamovna	
SAVDO KORXONALARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA MA'LUMOTLAR TAHLILI VA MAQSADLI MARKETINGDAN FOYDALANISH YO'NALISHLARI.....	354
Toxirov Javlon Raximovich	
MAXSUS IQTISODIY ZONALARNI TARKIBIY QISMLARI BO'YICHA BAHOLASHNING MUHIM OMILLARI.....	361
Arslonov U. U.	
RESURLAR TA'MINOTI TIZIMINING TASHKILIY-IQTISODIY XUSUSIYATLARI.....	367
Arziqulova Oybarchin Eshquvat qizi	
JAHON SAVDO TASHKILOTI TAMOYILLARI ASOSIDA SOLIQ SIYOSATINI MUVOFIQLASHTIRISHNING KONSEPTUAL ASOSLARI.....	373
Saitqulov Suxrob Shavkatovich	
TIJORAT BANKLARIDA MIJOZLARNING KREDIT QOBILIYATINI BAHOLASH UCHUN SKORING MODELIDA SUN'IY INTELLEKTNI JORIY ETISHNING AHAMIYATI.....	380
Komiljon Karimov	
OLIY TA'LIM VA AMALIYOT TIZIMLARI INTEGRATSIYASI ASOSIDA KADRLAR TAYYORLASH MENEJMENTINI TAKOMILLASHTIRISHNING INNOVATSION MEXANIZMLARI.....	386
Karimova Xurshida Raximovna	
QO'RIQLASH DEPARTAMENTIDA SOLIQ YUKLAMASINING MOLIYAVIY BARQARORLIKKA TA'SIRI VA UNI ICHKI MOLIYAVIY NAZORAT HAMDA AUDIT NUQTAYI NAZARDAN TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI.....	390
Salimbayev Mirsohibjon Mirsodiq o'g'li	
ПОВЫШЕНИЕ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ АГРОПРОМЫШЛЕННОГО КОМПЛЕКСА И ОБЕСПЕЧЕНИЕ ПРОДОВОЛЬСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН.....	396
Ли Марина Рудольфовна	
O'ZBEKISTONDA YER RESURLARINING AGRAR IQTISODIYOTGA TA'SIRINI EKONOMETRIK BAHOLASH.....	402
Xoshimova Sevara Baxromovna	
FARMATSEVTIKA IMPORT KOMPANIYALARIDA REKLAMA SIYOSATINI TAKOMILLASHTIRISH: "SHINING IMPEX" AJ MISOLIDA EMPIRIK TADQIQOT.....	410
Alimxodjayeva Nargiza Elshodovna, Nurullayev Ilyosbek Xojiabdulla o'g'li	
HUDUDIY IQTISODIY O'SISHNI EKONOMETRIK MODELASHTIRISH USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	417
Turayev Baxtiyor Ergashevich	
QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA SANOATINI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY MEXANIZMLARI VA SAMARADORLIKNI OSHIRISH YO'NALISHLARI.....	421
Qalandarova Gulshoda Nazirjon qizi	

QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARIDA DAVLAT SUBSIDİYALARINING MOLIYAVIY NATIJALARGA TA'SIR KANALLARI VA ULARNI HISOBDA AKS ETTIRISH MASALALARI	427
Davronbek Matyakubovich Matkarimov, Qadamov Mirzobek Ulug'bek o'g'li	

QO'RIQLASH DEPARTAMENTIDA SOLIQ YUKLAMASINING MOLIYAVIY BARQARORLIKKA TA'SIRI VA UNI ICHKI MOLIYAVIY NAZORAT HAMDA AUDIT NUQTAYI NAZARDAN TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI

Salimbayev Mirsohibjon Mirsodiq o'g'li

Jamoat xavfsizligi universiteti mustaqil izlanuchisi

Email: Sohibjon.salimbayev@bk.ru

Annotatsiya. Mazkur maqolada Ichki ishlar vazirligi huzuridagi Qo'riqlash departamentining jamoat xavfsizligini ta'minlashdagi o'rni, davlat rahbari tomonidan yuklatilgan vazifalar hamda yuqori soliq yuklamasining moliyaviy barqarorlikka ta'siri tahlil qilingan. Shuningdek, Qo'riqlash departamentiga soliq imtiyozlari berish orqali uning moliyaviy imkoniyatlarini oshirish, zamonaviy qo'riqlash tizimlarini rivojlantirish va xavfsizlik infratuzilmasini takomillashtirish masalalari yoritilgan.

Kalit so'zlar: Qo'riqlash departamenti, moliyaviy barqarorlik, ichki moliyaviy nazorat, audit, soliq imtiyozlari, jamoat xavfsizligi, "Xavfsiz shahar", sun'iy intellekt, soliq yuklamasi.

Abstract. This article analyzes the role of the Security Department under the Ministry of Internal Affairs in ensuring public safety, the tasks assigned by the head of state, and the impact of the high tax burden on financial sustainability. The study also highlights issues related to strengthening the financial capacity of the Security Department through tax incentives, developing modern security systems, and improving security infrastructure.

Key words: Security Department, financial sustainability, internal financial control, audit, tax incentives, public safety, "Safe City", artificial intelligence, tax burden.

Аннотация. В данной статье проанализированы роль Департамента охраны при Министерстве внутренних дел в обеспечении общественной безопасности, задачи, поставленные главой государства, а также влияние высокой налоговой нагрузки на финансовую устойчивость. Кроме того, освещены вопросы повышения финансовых возможностей Департамента охраны посредством предоставления налоговых льгот, развития современных систем охраны и совершенствования инфраструктуры безопасности.

Ключевые слова: Департамент охраны, финансовая устойчивость, внутренний финансовый контроль, аудит, налоговые льготы, общественная безопасность, «Безопасный город», искусственный интеллект, налоговая нагрузка.

KIRISH

Bugungi kunda jamoat xavfsizligini ta'minlash, davlat va xususiy obyektlarni ishonchli qo'riqlash hamda raqamli xavfsizlik infratuzilmasini rivojlantirish davlat siyosatida ustuvor vazifalardan biri hisoblanadi. Xususan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Qo'riqlash xizmati faoliyati bilan tanishuvi davomida sohani zamonaviy texnologiyalar asosida rivojlantirish, texnik qo'riqlash qamrovini kengaytirish va xavfsiz muhitni kuchaytirish bo'yicha muhim vazifalar belgilab berildi¹.

Mazkur vazifalarni amalga oshirishning o'ziga xos jihati shundaki, Qo'riqlash departamenti va uning hududiy bo'linmalari budjet mablag'lari hisobidan emas, balki o'zining shartnoma asosida shakllanadigan tushumlari

1 <https://president.uz/oz/lists/view/8883>

hisobidan faoliyat yuritadi. Ushbu mablag'lar hisobidan ish haqi, ijtimoiy to'lovlar, transport va texnik ta'minot xarajatlari, moddiy resurslar, shuningdek davlat oldidagi soliq majburiyatlari qoplanadi.

Amalda yuqori soliq yuklamasi Qo'riqlash departamentining aylanma mablag'larini qisqartirib, moliyaviy barqarorlikka salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Bu esa moddiy-texnik bazani yangilash, zamonaviy qo'riqlash texnologiyalarini joriy etish va xavfsizlik infratuzilmasini kengaytirish imkoniyatlarini kamaytirmoqda. Shu nuqtai nazardan, moliyaviy nazorat va audit orqali soliq yuklamasining daromad, xarajat va aylanma mablag'larga ta'sirini baholash muhim ahamiyat kasb etadi.

Mazkur maqolaning maqsadi Qo'riqlash departamenti va uning hududiy bo'linmalari faoliyatida yuqori soliq yuklamasining daromadlar, xarajatlari va aylanma mablag'larga ta'sirini moliyaviy nazorat va audit nuqtai nazaridan tahlil qilish, moliyaviy barqarorlikni ta'minlash hamda davlat xavfsizligi vazifalarini samarali amalga oshirish uchun soliq imtiyozlarini qo'llash zaruratini ilmiy jihatdan asoslashdan iborat.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Qo'riqlash departamenti faoliyatining huquqiy va tashkiliy asoslari O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 28-noyabrda "Ichki ishlar organlarining qo'riqlash sohasidagi faoliyatini samarali tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-360-son² qarori bilan belgilangan bo'lib, mazkur qarorga muvofiq Qo'riqlash bosh boshqarmasi Ichki ishlar vazirligi huzuridagi Qo'riqlash departamenti etib qayta tashkil etildi hamda davlat va xususiy obyektlar, jismoniy va yuridik shaxslar mol-mulkini qo'riqlash, jamoat xavfsizligini ta'minlash va zamonaviy texnologiyalarni joriy etish uning asosiy vazifalari sifatida belgilandi.

Shuningdek, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2026-yil 5-yanvardagi "Respublika mahallalarida xavfsiz muhitni yaratish yo'nalishida yaxlit manzilli ishlash tizimini joriy etishga qaratilgan qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-1-son³ va 2025-yil 18-avgustdagi "O'zbekiston Respublikasi Prezidentining ayrim qarorlariga mahallalarda jinoyatchilikning barvaqt oldini olish tizimi natijadorligini yanada oshirishga qaratilgan o'zgartirish va qo'shimchalar kiritish to'g'risida"gi PQ-253-son⁴ qarorlarida mahallalarda xavfsiz muhit yaratish, huquqbuzarliklarning oldini olish va zamonaviy texnik qo'riqlash vositalarini keng joriy etish vazifalari belgilangan bo'lib, bu Qo'riqlash departamenti faoliyatining strategik davlat ahamiyatiga ega ekanligini ko'rsatadi.

Soliq kodeksining 483-moddasida⁵ ayrim sohalar va sub'ektlar uchun vaqtinchalik soliq imtiyozlari nazarda tutilgan bo'lsa-da, Qo'riqlash departamenti amalda davlat xavfsizligi vazifalarini bajarayotganiga qaramasdan, umumiy tartibda QQS, foyda solig'i, mol-mulk solig'i va boshqa soliqlarni to'lab kelmoqda.

Natijada tushum mablag'larining katta qismi soliq majburiyatlariga yo'naltirilib, moddiy-texnik bazani modernizatsiya qilish va xizmat samaradorligini oshirish imkoniyatlaring cheklanishi yuzaga kelmoqda. Shu jihatdan Qo'riqlash departamentiga soliq imtiyozlari berish masalasi ichki moliyaviy nazorat va audit nuqtai nazaridan muhim iqtisodiy mexanizm sifatida baholanadi.

Shu nuqtayi nazardan, Qo'riqlash departamentiga soliq imtiyozlari berish masalasi soliq siyosati emas, balki davlat xavfsizligini ta'minlovchi tashkilotning moliyaviy barqarorligini ta'minlashga qaratilgan ichki moliyaviy nazorat va auditning muhim iqtisodiy mexanizmi sifatida baholanadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotning metodologik asosini tizimli tahlil, qiyosiy-huquqiy tahlil, iqtisodiy-statistik tahlil usullardan foydalanilgan. Tadqiqot natijalarini umumiy yaxlit tarzda ifodalash maqsadida jadval va rasmlardan foydalanilgan.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, Qo'riqlash xizmati faoliyatining o'ziga xos jihatlaridan biri xizmat tariflarini shakllantirish mexanizmi bilan ham bog'liq hisoblanadi. Amaldagi tartibga ko'ra, Qo'riqlash xizmatlarining tariflari davlat budjeti hisobidan moliyalashtiriladigan budjet tashkilotlari uchun Iqtisodiyot va moliya vazirligi bilan kelishilgan holda, boshqa yuridik va jismoniy shaxslar uchun esa mustaqil ravishda belgilanadi.

Natijada tariflarda belgilangan mablag'larning muayyan qismi soliq majburiyatlarini qoplashga yo'naltirilib, xizmatning real moliyaviy resursi kamayib bormoqda.

Ayniqsa, yuqori inflyatsiya sharoitida avtotransport xarajatlari, yoqilg'i-moylash materiallari, aloqa xizmatlari, texnik qurilmalar, ehtiyot qismlar va ish haqi xarajatlari oshib borayotgan bo'lsa-da, amaldagi tariflar ayrim holatlarda ushbu xarajatlarni to'liq qoplash imkonini bermasligi mumkin. Bu esa hududiy Qo'riqlash xizmatlarining moliyaviy barqarorlik ko'rsatkichiga tizimli ravishda ta'sir ko'rsatmoqda.

2 <https://lex.uz/ru/docs/7865959>

3 <https://lex.uz/uz/docs/-7973611>

4 <https://lex.uz/docs/7690026>

5 <https://lex.uz/docs/4674902>

Shu bilan birga, debitor qarzdorlikning yuqori darajada saqlanib qolishi ham mazkur muammoni yanada dolzarb qiladi. Chunki xizmat ko'rsatilgan bo'lsa-da, mablag'larning o'z vaqtida kelib tushmasligi natijasida Qo'riqlash xizmatlari bir vaqtning o'zida ham joriy xarajatlarni, ham davlat oldidagi soliq majburiyatlarini qoplashga to'g'ri kelmoqda.

Natijada xizmat tariflarida nazarda tutilgan mablag'larning katta qismi soliq to'lovlariga sarflanib, moddiy-texnik bazani rivojlantirish, zamonaviy qo'riqlash texnologiyalarini joriy etish hamda xodimlarni ijtimoiy qo'llab-quvvatlash imkoniyatlari kamaymoqda. Shu sababli Qo'riqlash departamenti va uning hududiy xizmatlari uchun maqsadli soliq imtiyozlarini joriy etish moliyaviy barqarorlikni ta'minlashning muhim iqtisodiy mexanizmi hisoblanadi.

Mazkur holatning amaliy ko'rinishi Toshkent shahar Ichki ishlar bosh boshqarmasi huzuridagi qo'riqlash xizmatini soliq yuklamasi tahlilida yanada yaqqol namoyon bo'ladi (1-jadval).

1-jadval. Toshkent shahar Qo'riqlash xizmatining 2024–2026-yillardagi asosiy soliq to'lovlari tahlili⁶

Soliq turi	2024-yil	2025-yil	2026-yil 1-may holatiga	jami
Daromad solig'i	38 869 580 918	44 925 893 516	14 600 000 000	98 395 474 434
Ijtimoiy soliq	27 200 000 000	53 398 316 246	12 500 000 000	93 098 316 246
Qo'shilgan qiymat solig'i	71 137 000 000	70 700 000 000	23 700 000 000	165 537 000 000
Mol-mulk solig'i	469 026 313	1 679 165 235	761 698 037	2 909 889 585
Yer solig'i	4 271 924 555	3 289 333 962	3 137 848 401	10 699 106 918
Foyda solig'i	1 550 162 403	3 580 000 000	4 300 891 839	9 431 054 242
Jami soliq yuklamasi	143 497 694 189	177 572 708 959	59 000 438 277	380 070 841 425

1-jadval ma'lumotlaridan ko'rinib turibdiki, Toshkent shahar Qo'riqlash xizmati tomonidan davlat budjetiga to'lanayotgan soliq to'lovlari miqdori yillar kesimida yuqori darajada shakllangan. Ayniqsa, qo'shilgan qiymat solig'i eng yuqori ulushni tashkil etmoqda. Bu esa xizmat ko'rsatishdan tushayotgan mablag'larning sezilarli qismi davlat budjetiga majburiy to'lov sifatida yo'naltirilayotganligini anglatadi.

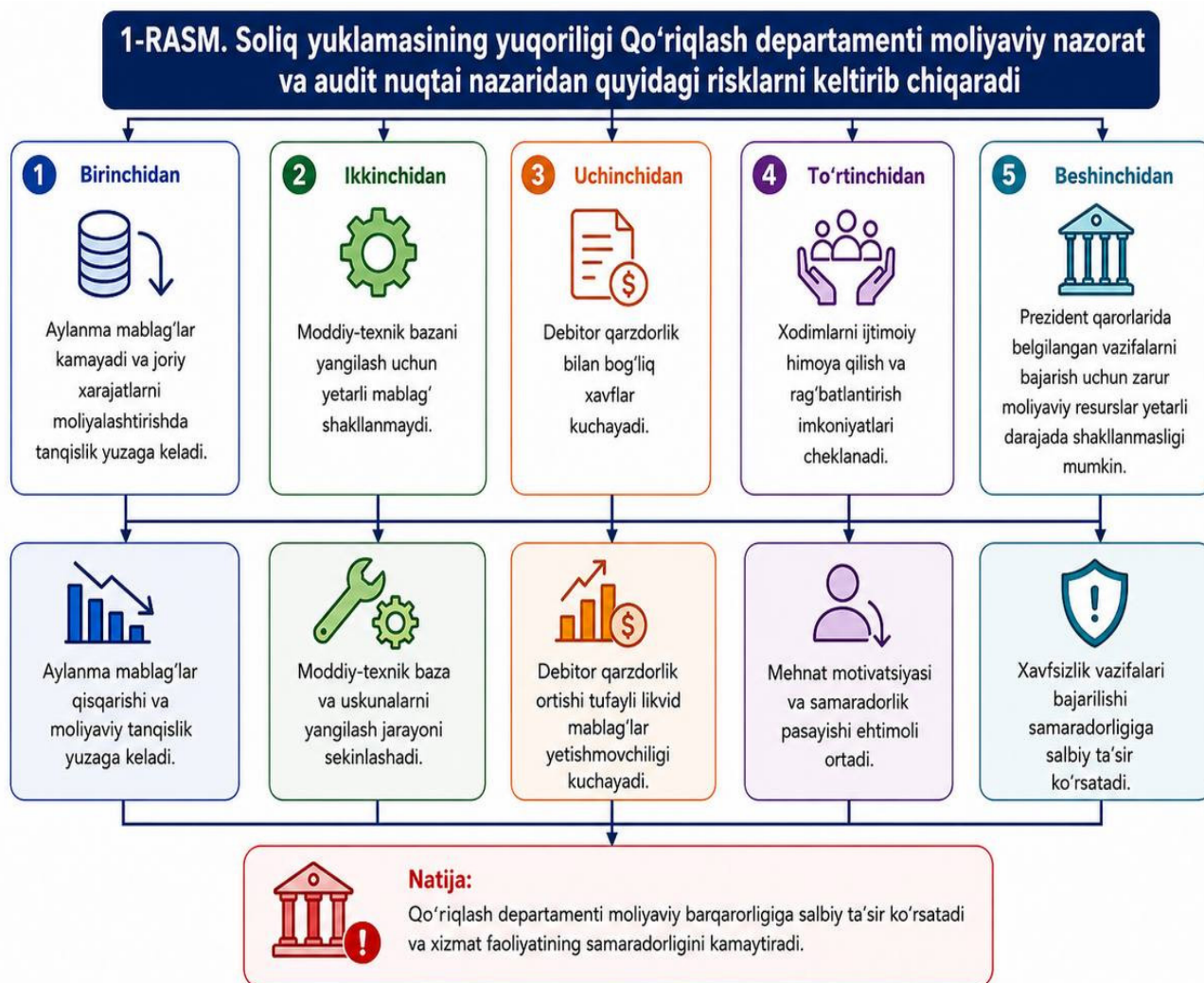
Jadval tahliliga ko'ra, 2024–2026-yillar davomida Toshkent shahar Qo'riqlash xizmati tomonidan jami 380 mlrd so'mdan ortiq soliq to'lovlari amalga oshirilgan. Shundan asosiy qismini qo'shilgan qiymat solig'i, ijtimoiy soliq va daromad solig'i tashkil etmoqda. Bu holat Qo'riqlash xizmati moliyaviy resurslarining katta qismi davlat soliq majburiyatlarini qoplashga sarflanayotganligini ko'rsatadi.

Shu bilan birga, ayrim fuqaro xonadonlari va yuridik tashkilotlar tomonidan xizmat haqlarining o'z vaqtida to'lanmasligi debitor qarzdorlikning ortishiga sabab bo'lmoqda. Bu esa hududiy Qo'riqlash xizmatida aylanma mablag'lar tanqisligini keltirib chiqarib, soliq majburiyatlarini bajarish va joriy xarajatlarni moliyalashtirish jarayoniga qo'shimcha moliyaviy yuklama hosil qilmoqda.

Ushbu jarayonning Qo'riqlash departamenti moliyaviy barqarorligiga ta'sir mexanizmi ichki moliyaviy nazoart va audit nuqtai nazarida 1-rasmdagi sxemada keltirilgan (1-rasm).

6 Toshkent Shahar IIBB huzuridagi Qo'riqlash xizmatining soliq ma'lumotlaridan olingan

1-rasm. Soliq yuklamasining Qo'riqlash Departamentining moliyaviy barqarorlikka ta'siri⁷

1-rasmda soliq yuklamasining yuqoriligi Qo'riqlash departamenti tizimida qanday moliyaviy va tashkiliy risklarni keltirib chiqarayotganligi bosqichma-bosqich ifodalangan. Undan ko'rinib turibdiki, yuqori soliq to'lovlari natijasida hududiy Qo'riqlash xizmatlarining aylanma mablag'lari qisqarib, joriy xarajatlarni moliyalashtirishda moliyaviy yetishmovchilik holatlari yuzaga kelmoqda.

Shu bilan birga, moddiy-texnik bazani yangilash uchun yetarli mablag'larning shakllanmasligi maxsus avtotransport vositalari, videokuzatuv tizimlari, signalizatsiya qurilmalari hamda boshqa texnik vositalarni modernizatsiya qilish jarayonini sekinlashtirmoqda. Bu esa xizmat sifatining pasayishi va xavfsizlik infratuzilmasining yetarli darajada rivojlanmasligiga sabab bo'lishi mumkin.

Rasmda keltirilganidek, debitor qarzdorlik bilan bog'liq xavflarning kuchayishi ham moliyaviy barqarorlikka salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Ayniqsa, fuqaro xonadonlari va tashkilotlar tomonidan xizmat haqlarining o'z vaqtida to'lanmasligi natijasida hududiy xizmatlarda likvid mablag'lar yetishmovchiligi yuzaga kelmoqda.

Bundan tashqari, yuqori soliq yuklamasi xodimlarni ijtimoiy himoya qilish va rag'batlantirish imkoniyatlarini cheklab, mehnat samaradorligiga ham salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Shuningdek, Prezident qarorlarida belgilangan xavfsizlik vazifalarini bajarish uchun zarur moliyaviy resurslarning yetarli darajada shakllanmasligi Qo'riqlash xizmati faoliyati samaradorligiga ta'sir qiluvchi asosiy omillardan biri hisoblanadi.

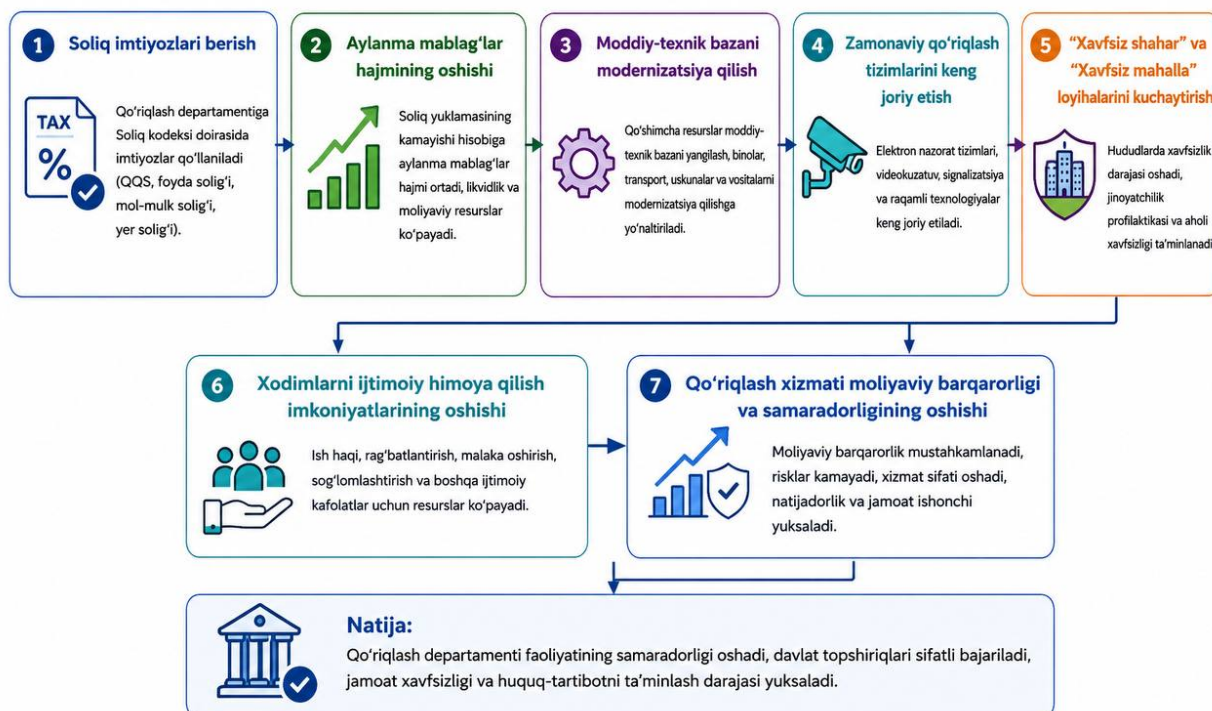
Shu sababli Qo'riqlash departamenti tizimida moliyaviy barqarorlikni ta'minlash va yuqori soliq yuklamasini kamaytirish maqsadida soliq imtiyozlarini qo'llash mexanizmini joriy etish maqsadga muvofiq hisoblanadi.

Shu sababli Qo'riqlash departamenti tizimida moliyaviy barqarorlikni ta'minlash va yuqori soliq yuklamasini kamaytirish maqsadida soliq imtiyozlarini qo'llash mexanizmini joriy etish maqsadga muvofiq hisoblanadi. Ushbu taklifning iqtisodiy samarasi va moliyaviy ta'sir mexanizmi 2-rasmda tizimli ravishda ifodalangan (2-rasm).

7 mualif tomonidan ishlab chiqilgan

2-RASM. Qo'riqlash departamentiga soliq imtiyozlari qo'llanilganda kutiladigan iqtisodiy samara mexanizmi

2-rasm. Qo'riqlash departamentiga soliq imtiyozlari qo'llanilganda kutiladigan iqtisodiy samara mexanizmi⁸

Yuqoridagi rasmdan ko'rinib turibdiki, QQS, foyda solig'i, mol-mulk solig'i va yer solig'i bo'yicha imtiyozlar berilishi natijasida hududiy Qo'riqlash xizmatlarida aylanma mablag'lar hajmi ortishi mumkin.

Ayniqsa, soliq yuklamasining kamayishi hisobidan bo'shaydigan moliyaviy resurslarni moddiy-texnik bazani modernizatsiya qilishga yo'naltirish imkoniyati yuzaga keladi. Xususan, maxsus avtotransport vositalari, videokuzatuv tizimlari, signalizatsiya qurilmalari, raqamli nazorat texnologiyalari hamda tezkor harakatlanuvchi guruhlar texnik ta'minotini yangilash imkoniyatlari kengayadi.

Rasmda aks ettirilganidek, soliq imtiyozlari "Xavfsiz shahar" va "Xavfsiz mahalla" loyihalarini moliyaviy jihatdan qo'llab-quvvatlash imkoniyatini ham oshiradi. Bu esa hududlarda huquqbuzarliklarning oldini olish, profilaktika ishlarini kuchaytirish va jamoat xavfsizligini ta'minlash samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Shu bilan birga, iqtisod qilingan mablag'larning bir qismini xodimlarni ijtimoiy himoya qilish, rag'batlantirish va mehnat sharoitlarini yaxshilashga yo'naltirish imkoniyati paydo bo'ladi. Bu esa xodimlarning xizmat samaradorligi va mas'uliyati oshishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

2-rasmda keltirilgan mexanizmdan ko'rinib turibdiki, soliq imtiyozlari natijasida Qo'riqlash xizmati moliyaviy barqarorligi mustahkamlanib, debitor qarzdorlik bilan bog'liq risklar kamayadi hamda xizmat sifati va samaradorligi oshadi. Natijada davlat rahbari tomonidan belgilangan jamoat xavfsizligini ta'minlash vazifalarini samarali amalga oshirish uchun zarur moliyaviy asos shakllanadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, Qo'riqlash departamenti va uning hududiy Qo'riqlash xizmatlari o'z faoliyatini tarif asosida, davlat budjeti hisobidan moliyalashtiriladigan budjet tashkilotlari uchun Iqtisodiyot va moliya vazirligi bilan kelishilgan hamda boshqa yuridik va jismoniy shaxslar bilan mustaqil tuziladigan shartnomalar asosida shakllanadigan tushum mablag'lari hisobidan moliyalashtirmoqda. Mazkur tushum mablag'laridan qo'shilgan qiymat solig'i, foyda solig'i, mol-mulk solig'i, yer solig'i va boshqa soliq majburiyatlarining qoplanishi Qo'riqlash xizmati moliyaviy resurslariga nisbatan qo'shimcha yuklamaga sabab bo'lmoqda. Natijada aylanma mablag'lar qisqarishi, debitor qarzdorlik oshishi, moddiy-texnik bazani yangilash imkoniyatlari cheklanishi hamda xizmat sifatining pasayish xavfi yuzaga kelishi mumkin.

Tadqiqotda ishlab chiqilgan sxema va tahlillar natijasida Soliq kodeksining 483-moddasiga Qo'riqlash departamenti va uning hududiy bo'linmalari uchun alohida imtiyoz normasini kiritish zarurligi asoslab berildi. Xususan, qo'shilgan qiymat solig'i, foyda solig'i, mol-mulk solig'i hamda yer solig'i bo'yicha ma'lum muddatga yoki maqsadli tartibda soliq imtiyozlari berilishi Qo'riqlash xizmatining moliyaviy barqarorligini ta'minlash, moddiy-texnik bazasini mustahkamlash hamda xizmatlar sifatini oshirishga xizmat qilishi bilan iqtisodiy jihatdan maqsadga muvofiq hisoblanadi.

Bunday imtiyozlar natijasida shakllanadigan qo'shimcha moliyaviy resurslarni moddiy-texnik bazani modernizatsiya qilish, zamonaviy videokuzatuv va signalizatsiya tizimlarini joriy etish, maxsus avtotransport vositalarini yangilash, raqamli va sun'iy intellekt texnologiyalarini tatbiq etish, hududiy bo'linmalarni moliyaviy qo'llab-quvvatlash hamda xodimlarni ijtimoiy himoya qilishga yo'naltirish mumkin bo'ladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 28-noyabrdagi "Ichki ishlar organlarining qo'riqlash sohasidagi faoliyatini samarali tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-360-son qarori // URL: <https://lex.uz/ru/docs/7865959>
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2026 yil 5 yanvardagi "Respublika mahallalarida xavfsiz muhitni yaratish yo'nalishida yaxlit manzilli ishlash tizimini joriy etishga qaratilgan qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-1-son qarori // URL: <https://lex.uz/uz/docs/-7973611>
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025 yil 18 avgustdagi "O'zbekiston Respublikasi Prezidentining ayrim qarorlariga mahallalarda jinoyatchilikning barvaqt oldini olish tizimi natijadorligini yanada oshirishga qaratilgan o'zgartirish va qo'shimchalar kiritish to'g'risida"gi PQ-253-son qarori // URL: <https://lex.uz/docs/7690026>
4. O'zbekiston Respublikasining Soliq kodeksi // URL: <https://lex.uz/docs/4674902>
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti rasmiy veb-sayti. Prezident Shavkat Mirziyoevning Toshkent shahri ichki ishlar bosh boshqarmasi huzuridagi Qo'riqlash xizmati faoliyati bilan tanishuvi to'g'risidagi axborot, 27-yanvar 2026-yil. <https://president.uz/oz/lists/view/8883>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 5 (3)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>